Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
C sērija

C/2025/3474

16.7.2025.

Eiropas Reģionu komitejas Rezolūcija par 2021.–2027. gada kohēzijas politikas vidusposma pārskatīšanu

(C/2025/3474)

Ņemot vērā

— Līgumu par Eiropas Savienības darbību (LESD) un it īpaši tā 164., 174., 175., 177., 178. un 307. pantu;

— Komisijas paziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei "Modernizēta kohēzijas politika. Vidusposma pārskatīšana" – COM(2025) 163 final;

— Eiropas Komisijas priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko attiecībā uz īpašiem pasākumiem stratēģisku problēmu risināšanai vidusposma pārskatīšanas kontekstā groza Regulas (ES) 2021/1058 un (ES) 2021/1056 – COM(2025) 123 final;

— Eiropas Komisijas priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar kuru attiecībā uz īpašiem pasākumiem stratēģisku problēmu risināšanai groza Regulu (ES) 2021/1057, ar ko izveido Eiropas Sociālo fondu Plus (ESF+) – COM(2025) 164 final;

— Eiropas Reģionu komitejas pašreizējo nostāju, kas it īpaši pausta atzinumā "Pārskats par daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam un priekšlikums tās pārskatīšanai", rezolūcijā "Reģionālais ārkārtas atbalsts rekonstrukcijai (*RESTORE*) un ELFLA pasākumi palīdzības sniegšanai dabas katastrofu skartām dalībvalstīm" un atzinumā "Atjaunināta tāda kohēzijas politika pēc 2027. gada, kas nevienu neatstāj novārtā";

tā kā

— kohēzijas politikas tiesiskais regulējums paredz, ka vidusposma pārskatīšana jāveic, balstoties uz novērtējumiem un priekšlikumiem par elastīguma summas piešķiršanu, kuri jāiesniedz līdz 2025. gada 31. martam, un vadošās iestādes uz šā pamata jau ir iesniegušas šādus novērtējumus un priekšlikumus;

— saskaņā ar LESD 174. pantu kohēzijas politikas galvenais uzdevums ir stiprināt teritoriālo, ekonomisko un sociālo kohēziju Eiropas Savienībā. Šis mērķis jāņem vērā visos kohēzijas politikas līdzekļu pārdales pasākumos, un tie nedrīkst mazināt politikas spēju sasniegt tās ilgtermiņa mērķus;

— kohēzijas politikas stūrakmeņi ir dalītas pārvaldības, daudzlīmeņu pārvaldības, partnerības un konkrētai vietai pielāgotas pieejas principi. Tāpēc jebkādi tieši vai netieši centralizācijas pasākumi kohēzijas politikā ir stingri noraidāmi;

— abi likumdevēji ir lūguši Reģionu komitejai paust nostāju ļoti īsā termiņā, kas nedod Reģionu komitejai iespēju izstrādāt atzinumu un ļauj tikai reaģēt šīs steidzamās rezolūcijas veidā,

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA (RK)

1. piekrīt Eiropas Komisijai, ka atbalsts ir vajadzīgs gan pašreizējām, gan jaunajām ES prioritātēm, tādām kā konkurētspēja un dekarbonizācija, aizsardzība, cenas ziņā pieejami mājokļi, enerģētikas pārkārtošana, ūdensapgādes noturība un specifiskās problēmas, ar kurām saskaras austrumu pierobežas reģioni; atzinīgi vērtē ieceri palielināt investīcijas minētajās steidzamajās prioritātēs un atzinīgi vērtē izskatāmā priekšlikuma brīvprātīgo raksturu;

2. norāda, ka kohēzija ir Līgumos noteikts pamatmērķis un ka 2021.–2027. gadam izstrādātās kohēzijas politikas programmas jau atbalsta investīcijas gan daudzās no minētajām jomām, gan arī citās ES prioritātēs, ka kohēzijas politikas ietvaros tiek gatavotas papildu investīcijas un ka termiņš novērtējumu un priekšlikumu iesniegšanai par elastīguma summas galīgo piešķiršanu šo programmu vidusposma pārskatīšanas ietvaros jau ir beidzies;

3. atzinīgi vērtē gan jauno iespēju no ERAF atbalstīt lielu uzņēmumu dekarbonizācijas projektus, gan nosacījumu atvieglošanu Taisnīgas pārkārtošanās fonda (TPF) atbalsta piešķiršanai tiem projektiem, kurus īsteno lielie uzņēmumi, ņemot vērā šādu uzņēmumu plašāko ietekmi uz reģionālo inovāciju un darbvietu radīšanu, kā arī šo projektu iespējamo ietekmi uz siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanu reģionos; visbeidzot, atzinīgi vērtē ESF+ intervences iespēju paplašināšanu ar mērķi sekmēt gan darba ņēmēju un uzņēmumu pielāgošanos jauniem rūpnieciskiem procesiem, kas saistīti ar ražošanas jaudu dekarbonizāciju, gan prasmju attīstību drošības un aizsardzības jomā;

4. tādēļ aicina Eiropas Komisiju nekavējoties veikt to programmu vidusposma pārskatīšanu, par kurām jau ir iesniegti novērtējumi un priekšlikumi, un tādējādi nepieļaut to īstenošanas kavēšanos. Tas nedrīkst apdraudēt vadošo iestāžu iespēju iesniegt programmu papildu grozījumus, pamatojoties uz pārskatītiem tiesību aktiem, ja tās izlemj šādi rīkoties;

5. konstatē, ka Eiropas Komisijas priekšlikumos nav paredzēts jauns vai papildu finansējums apzinātajām prioritātēm un ka tie tikai veicina to summu pārdali, kas reģioniem jau ir piešķirtas no Kohēzijas fonda, ERAF, TPF un Eiropas Sociālā fonda Plus – vai nu kohēzijas politikas programmu ietvaros uz atšķirīgu/preferenciālu noteikumu kopuma pamata, vai centralizēti pārvaldītiem instrumentiem;

6. tādēļ aicina Eiropas Komisiju steidzami ierosināt reālus papildu resursus gan jaunajām, gan pašreizējām ES prioritātēm, pārskatot nacionālos atveseļošanas un noturības plānus vai papildinot finansējumu atbilstīgi dalītās pārvaldības programmām, kā notika attiecībā uz Atveseļošanas palīdzību kohēzijai un Eiropas teritorijām (*REACT-EU*); nacionālie atveseļošanas un noturības plāni, tostarp starpposma mērķi, ir jāpārskata, it īpaši valstīs, kurās tie ir pārāk vērienīgi. Eiropas Revīzijas palāta savā ziņojumā cita starpā norāda uz starpposma mērķu nekonsekvenci atsevišķās dalībvalstīs;

7. vēlreiz uzsver, ka nākamā daudzgadu finanšu shēma būtu jāizstrādā tā, lai visos pīlāros un pārvaldības veidos nodrošinātu elastīgumu un reaģētspēju jaunu prioritāšu un ārkārtas situāciju gadījumā, tostarp, piemēram, jau no paša sākuma daudzgadu finanšu shēmā iekļaujot lielāku ārkārtas fondu un vispārēju elastības rezervi krīzes situācijām;

8. brīdina, ka Eiropas Komisijas ierosinātās izmaiņas, tostarp neierobežota līdzekļu pārdale un labvēlīgāka attieksme – salīdzinājumā ar esošajām līdzfinansējuma likmēm – pret tiem projektiem, kas atbilst jaunajām prioritātēm, varētu radīt situāciju, kad resursu pieejamība jaunajām un pašreizējām prioritātēm ir dramatiski nelīdzsvarota. Tas var izraisīt to, ka vadošajām iestādēm un saņēmējiem nav nepieciešamo līdzekļu, lai izpildītu savas saistības un vēlmes;

9. norāda, ka priekšlikums varētu ietekmēt kopējās investīcijas Eiropas Savienībā saistībā ar iespēju piemērot ES līdzfinansējuma likmi 100 %, nevis 40–85 % apmērā; atzīmē tomēr, ka būtiski ir palielināt ES līdzfinansējuma likmi sarežģītā budžeta situācijā nonākušiem reģioniem, lai ES atbalstu varētu turpināt augstā līmenī;

10. izprot vēlmi stimulēt investīcijas, tomēr uzsver, ka līdzfinansējuma palielināšana līdz 100 % attiecībā uz visiem reģioniem vislielāko labumu dos attīstītākajiem reģioniem un samazinās līdzekļus mazāk attīstītajiem reģioniem;

11. aicina dalībvalstis garantēt valsts līdzfinansējuma turpināšanu un saglabāt reģionos un pašvaldībās sākotnēji plānoto kopējo investīciju līmeni. Jebkādas izmaiņas programmās, kas ietekmē to piešķīrumus, būtu jāveic tikai ar teritoriālo partneru piekrišanu un saskaņā ar partnerības un daudzlīmeņu pārvaldības principiem;

12. konstatē, ka ar priekšlikumu tiek ievērojami atviegloti noteikumi tikai tiem prioritārajiem virzieniem un īpašajām programmām, kurās vismaz 15 % no to piešķīrumiem tiek pārvirzīti apzinātajām prioritātēm, un tas varētu vairot sarežģītību (jo vienas un tās pašas programmas prioritārie virzieni tiktu īstenoti saskaņā ar atšķirīgiem noteikumiem) un palēnināt īstenošanu; norāda arī uz risku, ka tādēļ varētu tikt ieviesti grozījumi, kuru stimuls ir ne tikai ar vietējo un reģionālo pašvaldību potenciāls sniegt ieguldījumu ES prioritāšu īstenošanā, bet arī vienkāršāki noteikumi; ņemot vērā plānošanas perioda beigu posmu un lielās resursu saistības, aicina Eiropas Komisiju apsvērt iespēju samazināt pašlaik atļauto programmas līdzekļu pārdali 15 % apmērā, un ierosina, ka jebkurā šādā ierobežojumā būtu jāņem vērā arī korekcijas, kas ierosinātas jau iesniegtajos vidusposma pārskatos, ar nosacījumu, ka tās atbilst jaunajām ES prioritātēm;

13. tādēļ aicina Padomi un Eiropas Parlamentu jeb abus likumdevējus ieviest precīzus aizsardzības pasākumus, lai mazinātu minētos riskus, likvidējot nepareizus stimulus un izmantojot izskatāmā tiesību akta priekšlikuma pavērto iespēju patiešām panākt vienkāršošanu un elastīgumu attiecībā uz visiem ES reģioniem, kā arī lai nodrošinātu, ka noteikumu vienkāršošana neveicina līdzekļu novirzīšanu prom no ilgtermiņa ilgtspējīgas attīstības mērķiem un neapdraud projektu vidisko un sociālo integritāti;

14. piekrīt, ka investīcijas lielos uzņēmumos ir svarīgas, lai stiprinātu konkurētspēju, aizsardzību un dekarbonizāciju, jo tās virza pētniecību, inovāciju, zināšanas un tehnoloģiju nodošanu citiem uzņēmumiem to vērtības ķēdē, tostarp energoietilpīgās nozarēs, kuras saskaras ar būtiskām pārkārtošanās problēmām;

15. saskaņā ar rezolūciju par *Eiropas Reģionu komitejas prioritātēm 2025.–2030. gadam* uzsver, ka mazie un vidējie uzņēmumi, ģimenes uzņēmumi un individuālie uzņēmēji pilda nozīmīgu lomu, būdami vietējo kopienu un ilgtspējīgas nodarbinātības mugurkauls; uzsver arī to lomu lielāku ekosistēmas uzņēmumu piegādes un vērtības ķēdēs; ņemot vērā vairāku reģionu un pilsētu neseno pieredzi, pauž bažas par dažām investīcijām, kas var tikt veiktas tehnoloģiju jomā un citās nozarēs un kas var negatīvi ietekmēt ES stratēģisko autonomiju;

16. pauž nožēlu, ka nav ticis veikts ne ietekmes novērtējums, ne iespējamās teritoriālās ietekmes novērtējums;

17. uzsver, ka gan tagad, gan turpmāk kohēzijas politika jāīsteno, pamatojoties uz aktīvu subsidiaritāti un pienācīgi ievērojot decentralizācijas, daudzlīmeņu pārvaldības un partnerības principus.

Briselē, 2025. gada 15. maijā

Eiropas Reģionu komitejas

priekšsēdētāja

Kata TÜTTŐ